

Гнип Д. В.

*студентка ФММ Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Кавтиш О.П.

*к. е. н., доц. ФММ Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ПРОЦЕС ТА МЕТОДИ ЗДІЙСНЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умов економіки багато вітчизняних підприємств знаходяться у кризовому стані, що зумовлене негативними тенденціями, які відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування організації. Це вимагає від підприємців чіткого розуміння сучасних методів, принципів та підходів до всіма бізнес-процесами на підприємстві. У зв'язку із цим виникає необхідність у глибокому та обґрунтованому плануванні підприємницької діяльності, з урахуванням можливих ризиків та проблем на шляху досягнення поставлених цілей та завдань.

Одна із причин кризи на підприємстві є відсутність або низький рівень планування процесів на короткострокову та довгострокову перспективу, недооцінка або переоцінка потенціалу та можливостей організації, не повний аналіз бізнес-середовища.

Процес планування стратегії та розвитку підприємства, тісно пов'язаний із бізнес-плануванням. Бізнес-план слугує основним інструментом у реалізації довгострокових планів, і в першу чергу, має зв'язок із деталізацією цілей для подальшого контролю та управління.

Ключові слова: підприємство; планування; зростання; передбачення; ричаги управління; інструменти; аналіз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика бізнес-планування широко досліджувалась такими науковцями, як: Барроу К., Бористайн Д.Б., Покропивний С., Швиданенко Г., Тарасюк Г., Мальська М., Соболев С. Великий внесок у дослідження стратегічного планування розвитку підприємства, зробили вітчизняні та зарубіжні дослідники, а саме: Р. Акофф, В. Арохіпов, О. Віханський, С. Попов, О. Ястремська, П. Друкер, О. Кузьмін.

Мета дослідження полягає в висвітленні основних та найбільш ефективних методів управління бізнес-плануванням на підприємстві.

Постановка проблеми. Нестабільні умови ринкової економіки зумовлюють підприємців здійснювати систематичний контроль підприємницької діяльності, формувати стратегію опираючись на поточний стан ринку та планувати діяльність організації, як однієї єдиної системи. Бізнес-планування слугує чудовим інструментом для реалізації довгострокових планів та подальшого контролю та управління діяльністю організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна економіка характеризується значними зрушеннями та прогресивним впливом глобалізаційних процесів, які в свою чергу змушують вітчизняних підприємців шукати нові підходи, методи та інструменти до управління підприємницькою діяльністю, з метою забезпечення його конкурентоспроможності та ефективності у цілому.

Аналізуючи інформаційні джерела, можна виокремити чимало даних про поняття бізнес-планування, як одного із основних процесів управління підприємницькою діяльністю. Але не достатньо інформації про те, як саме здійснюється процес планування на підприємстві, методи та принципи контролю та управління ним.

Закордонна практика обирає бізнес-планування, як один із основних рычагів управління підприємницькою діяльністю. Тим не менш, в Україні застосування бізнес-планування є не розповсюдженою практикою, на даному етапі вітчизняні підприємці досить скептично відносяться до такого методу управління ефективності діяльності підприємством[1].

Управління – це процес цілеспрямованих дій людини на цілісну систему або окремі її підрозділи, з метою забезпечення оптимального функціонування і розвитку на основі використання різноманітних методів та інструментів. Процес управління ми можемо спостерігати всюди, де існує життя, люди здійснюють різноманітні дії тощо.

Основними ресурсами для здійснення бізнес-планування на підприємстві слугують:

- Фінансові ресурси,
- Кадрове забезпечення,
- Інформація,
- Технології та устаткування,
- Сировина та матеріали тощо.

Кадрове забезпечення надзвичайно важливий ресурс у здійсненні будь-яких функціональних операцій підприємства. Людський фактор подекуди хоч і має негативний вплив на підприємницьку діяльність, через чимало помилок та проблем, які виникають у процесі функціонування організацією, тим не менш процес планування не здійснюється штучним інтелектом, даний процес несе велику відповідальність та свідомість здійснення за особою, яка його здійснює.

Систематичне планування на підприємстві дає можливість передбачити та уникнути певних ризиків та проблем, які мають місце бути в умовах невизначеності. Відповідно, бізнес-планування активно використовують, як процес антикризового управління організацією, що не є правильним, оскільки планування варто здійснювати систематично та комплексно.

Бізнес-планування – це сучасний термін та принцип ведення бізнесу серед закордонних підприємців. Хоча наші вітчизняні менеджери недооцінюють бізнес-планування, як один із ефективніших методів ведення підприємницької діяльності та відтворення антикризової політики організації.

Система бізнес-планування включає в себе систематичний моніторинг, SWOT-аналіз, спостереження, хронометраж процесів тощо. Тим не менш, основним методом здійснення бізнес-планування є формування бізнес-плану.

Методи бізнес-планування застосовують у розрахунковій частині, а саме виробничого та фінансового звіту. Вони базуються на економічному аналізі діяльності підприємства, несуть у собі нормативи та математичні моделі, а основні методи зводяться до побудови планових показників балансової звітності.

Одним із найрозповсюдженішим методом здійснення бізнес-планування є створення бізнес-плану. Бізнес-план – це письмовий документ, що несе у собі розгорнуту інформацію про майбутній або існуючий проект, враховуючи всі можливості, потенціал та ризики у період його відтворення та реалізації. Даний документ дозволяє всебічно оцінити ефективність прийнятих рішень, запланованих операцій тощо.

Бізнес-план дозволяє заздалегідь продумати майбутні кроки та перешкоди на шляху до реалізації запланованих дій. Документ дає можливість відповісти на питання: що я хочу зробити, як це здійснити, що саме для цього необхідне. Вітчизняні підприємці розглядають бізнес-план, як активний робочий інструмент, за допомогою якого можна здійснювати управління організацією та плануванням його діяльністю. Сформований документ дає змогу проаналізувати, здійснювати контроль та оцінку ефективності його діяльності в процесі відтворення сформованого плану, надає можливість своєчасно коригувати документ, виявляти різноманітні відхилення тощо[2].

Не менш важливий метод управління бізнес-плануванням є економічний аналіз. Даний метод використовується на макрорівні та мікрорівні. За допомогою економічного аналізу підприємство має змогу розглянути всі галузі та підрозділи, які йому підпорядковуються, зокрема їх економічну ефективність для підприємства.

Сутність методу полягає в диверсифікації економічних процесів та явищ підприємства на складові частини, наступним етапом здійснюється аналіз взаємопов'язаності та впливу цих складових частин одна на одну і на розвиток всього підприємства у цілому.

За допомогою методу економічного аналізу маємо можливість:

- визначити проблему,
- сформулювати та визначити ціль та завдання,
- зібрати всю необхідну інформацію та здійснити аналітичну обробку її,
- здійснити розробку комплексу рекомендацій та можливих варіантів вирішення проблеми та досягнення поставлених цілей,
- сформулювати та відповідно оформити отриманий результат у єдиний звіт.

Основна мета управління бізнес-плануванням на підприємстві є контроль над правильністю, своєчасністю та ефективністю здійснених дій, з метою формування стратегічного плану на довгострокову та короткострокову перспективу організації[3].

Нормативний метод управління бізнес-плануванням полягає у використанні нормативної бази, яка увібрала в собі раніше встановлені норми та техніко-економічні нормативи і характеристики в процесі господарювання.

Норма представляє собою максимально допустиму величину абсолютного використання того чи іншого матеріалу або сировини, яку підприємство витрачає при виробництві продукції. Норму можуть використовувати у будь-якій сфері діяльності підприємства, зокрема: оплата праці, часу праці, застосовані матеріали, фінансові показники тощо[4].

Отримуючи у кінці звітнього року результати діяльності, підприємство порівнює заплановані та фактичні дані, згідно чого робить висновок про ефективність діяльності підприємства впродовж року.

Ще один, не менш вагомий метод це економіко-математичний. Використовуючи математичні методи значно скорочується час на аналітику даних, розширюються можливості пошуку найбільш впливових факторів, які мають значення у господарській діяльності підприємства.

Даний метод дає можливість здійснити розгорнутий план підприємства, враховуючи всі ризики, перешкоди та проблеми для його повної реалізації.

Більш сучасними та популярними методами бізнес-планування вважаються:

- метод рівня чуттєвості підприємства,
- перевірка на схильність до коливань,
- норми прибутковості на вкладений капітал та інші.

Перераховані методи планування набули своєї популярності в ринковій економіці та раніше не розглядались вітчизняними підприємцями.

Аналіз рівня чуттєвості підприємства дозволяє оцінити, наскільки сильно зміниться ефективність та успішність підприємницької діяльності, при умовах зміни вихідних параметрів. Чим сильніше та вище рівень цієї залежності, тим вище ризик для підприємства.

Даний метод ефективно використовувати для порівняльного аналізу та виявлення найбільш впливових факторів на результат діяльності підприємства.

Також, не менш вагомий та доцільний до використання метод перевірки на схильність до коливань діяльності підприємства. Його основна мета передбачити хід розвитку подій у процесі реалізації плану, який може виникнути у зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування підприємства [5].

Суть методу полягає у розробці різних варіантів розвитку подій у базову та найбільш небезпечному сценарії розвитку сформованого плану. Метод виявляє всі можливі доходи, витрати та показники ефективності його діяльності.

Підприємства у процесі здійснення планування та управління цим процесом, можуть застосовувати декілька методів одночасно. Кожен із зазначених методів не має конкретно визначеного характеру, і здійснюється відштовхуючись від наявних вихідних даних, обмежень в інформації, актуальності методу, індивідуальних параметрів підприємства.

Висновок. Національна економіка характеризується постійними зрушеннями та нестабільністю, коли підприємці повинні систематично здійснювати оцінку та аналіз ринкового середовища, з метою підтримки своєї конкурентоспроможності.

Планування є невід'ємним процесом управління підприємницькою діяльністю. Сучасні нестабільні умови економіки, зумовлюють підприємців здійснювати стратегічне планування на короткострокову та довгострокову перспективу, використовуючи різноманітні методи, з метою отримання точних та коректних результатів.

Розповсюдженими методами управління бізнес-планування є:

- формування бізнес-плану,
- нормативний метод,
- балансовий метод,
- метод економічно-математичного аналізу та оцінки,
- метод рівня чуттєвості підприємства,
- перевірка на схильність до коливань,
- норми прибутковості на вкладений капітал та інші.

Не існує конкретно визначених методів на кожен окрему ситуацію, які виникають впродовж здійснення підприємницької діяльності. Підприємства у процесі планування та управління цим процесом, можуть застосовувати декілька методів одночасно. Кожен із зазначених методів не має конкретно визначеного характеру, і здійснюється відштовхуючись від наявних вихідних даних, обмежень в інформації, актуальності методу, індивідуальних параметрів підприємства.

Список використаних джерел

1. Данік Н. В. Бізнес-планування як інструмент здійснення фінансового менеджменту в сучасних умовах розвитку України / Н. В. Данік // Наукова стаття. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Вип. 7 – 2016р. – С. 64-78.
2. Козловський В. О., Лесько О. Й. Бізнес-планування : Навчальний посібник. Видання 2-е, доповн. та переробл. – УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. – С. 71-79.
3. Овдій Л. І., Некрасова Я. А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств за допомогою статистичних моделей / Л. І. Овдій, Я. А. Некрасова // Вісник Хмельницького національного університету № 7. – 2015 [Електронний ресурс]. – с. 28-39.
4. Перевозчикова Н. О., Масловська М. В. Особливості процесу бізнес-планування в сучасних умовах розвитку України. / Н. О. Перевозчикова, М. В. Масловська // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки №11. – Донецький національний технічний університет. – Донецьк, 2017 р. – с. 56-67.
5. Семенченко Ю. Важливість розробки бізнес-плану в сучасних умовах господарювання / Ю. Семенченко // Тези конференції. VIII Всеукраїнська студентська науково-технічна конференція «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання» / Луцький національний технічний університет.– 2016 р. – С. 59-84

References

1. Danik N. V. Biznes-planuvannya yak instrument zdiysnennya finansovoho menedzhmentu v suchasnykh umovakh rozvytku Ukrainy / N. V. Danik // Naukova stattya. Naukovyy visnyk Mykolayivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo. Vyp. 7 – 2016r. – S. 64-78.
2. Kozlovs'kyu V. O., Les'ko O. Y. Biznes-planuvannya : Navchal'nyy posibnyk. Vydannya 2-e, dopovn. ta pererobl. – UNIVERSUM-Vinnytsya, 2015. – S. 71-79.
3. Ovdij L. I., Nekrasova YA. A. Otsinka investytsiynoyi pryvablyvosti pidpryyemstv za dopomohoyu statystychnykh modeley / L. I. Ovdij, YA. A. Nekrasova // Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu № 7. – 2015 [Elektronnyy resurs]. – s. 28-39.
4. Perevozchikova N. O., Maslovs'ka M. V. Osoblyvosti protsesu biznes-planuvannya v suchasnykh umovakh rozvytku Ukrainy. / N. O. Perevozchikova, M. V. Maslovs'ka //

Elektronne naukove fakhove vydannya «Efektyvna ekonomika» vklyucheno do pereliku naukovykh fakhovykh vydan' Ukrayiny z pytan' ekonomiky №11. – Donets'kyu natsional'nyu tekhnichnyy universytet. – Donets'k, 2017 r. – s. 56-67.

5. Semenchenko YU. Vazhlyvist' rozrobky biznes-planu v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya / YU. Semenchenko // Tezy konferentsiyi. VIII Vseukrayins'ka student's'ka naukovo-tekhnichna konferentsiya «Pryrodnychi ta humanitarni nauky. Aktual'ni pytannya» / Luts'kyu natsional'nyu tekhnichnyy universytet.– 2016 r. – S. 59-84

Гнип Д. В.

студентка ФММ Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

Кавтиш О.П.

к. э. н., доц. ФММ Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

ПРОЦЕСС И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В современных условиях экономики многие отечественные предприятия находятся в кризисном состоянии, что обусловлено негативными тенденциями, которые происходят во внешней и внутренней среде функционирования организации. Это требует от предпринимателей четкого понимания современных методов, принципов и подходов к всеми бизнес-процессами на предприятии. В связи с этим возникает необходимость в глубоком и обоснованном планировании предпринимательской деятельности, с учетом возможных рисков и проблем на пути достижения поставленных целей и задач. Одна из причин кризиса на предприятии является отсутствие или низкий уровень планирования процессов на краткосрочную и долгосрочную перспективу, недооценка или переоценка потенциала и возможностей организации, не полный анализ бизнес-среды. Процесс планирования стратегии и развития предприятия, тесно связан с бизнес-планированием. Бизнес-план служит основным инструментом в реализации долгосрочных планов, и в первую очередь, связь с детализацией целей для дальнейшего контроля и управления.

Ключевые слова: предприятие; планирования; роста; предвидения; рычаги управления; инструменты; анализ.

Gnip D.V.

FMM student National Technical University of Ukraine « Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute «

Kavtish O.P.

Ph.D., Assoc. FMM National Technical University of Ukraine « Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute «

THE PROCESS AND METHODS OF BUSINESS PLANNING IN THE ENTERPRISE

In today's economy, many domestic enterprises are in crisis, due to negative trends that occur in the external and internal environment of the organization. This requires entrepreneurs to have a clear understanding of modern methods, principles and approaches to all business processes in the enterprise. Therefore, there is a need for deep and sound business planning, taking into account the possible risks and problems in achieving the goals and objectives. One of the causes of the crisis in the enterprise is the lack or low level of process planning in the short and long term, underestimation or overestimation of the potential and capabilities of the organization, not a complete analysis of the business environment. The process of planning strategy and enterprise development, closely related to business planning. The business plan is

the main tool in the implementation of long-term plans, and in the first place, is related to the detail of objectives for further control and management.

Keywords: enterprise; planning; growth; foresight; control levers; tools; analysis.

Гнип Д. В.
darina5250@ukr.net
Кавтиш О.П.
oksanakavtysh@ukr.net